MAR 18 1927
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 17. marca (March 17), 1927. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 64

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KAVČUK DELA SKOMINE KAPITALISTOM

Gumovec se da z dobičkom kultivirati v vročih krajih latinske Amerike.

Washington, D. C. — Gumovec se da z dobičkom kultivirati v južni Mehiki, Centralni Ameriki in v severnem delu Južne Amerike, ako se dobe delavci, ki delajo za nizko mezdo in jih je mogoče kontrolirati.

Tako poroča trgovski department, kateremu je na čelu tajnik Hoover. Ta department se je o produkciji kavčuka na Filipinskem otočju izrazil že lani. Delavci, ki poceni delajo!. Kaj to pomeni? To pomeni, da se dobe delavci, ki delajo še ceneje kot sedanji delavci. To pomeni delavce, ki so zadovoljni, ako dobe dvakrat na dan kuhani riž za hrano, delavce, ki se ne bodo nikdar organizirali, delavce, ki ne bodo nikdar zahtevali, da žive kot ljudje, saj kot taki ljudje, kot so domačinski delavci v vročem pasu. Torej za pridelovanje kavčuka se iščejo taki delavci, ki si ne žele živeti niti v takih razmerah, v kakršnih zdaj žive domači delavci v tropičnih krajih.

Herbert Hoover, trgovski tajnik, zagovarja visoke mezde v Združenih državah, ker take mezde omogočijo delavstvu, da kupi več produktov. Ampak Hoover se tudi trudi, da ameriškim industrijalcem preskrbi sirov kavčuk in po nizki ceni. Latinska Amerika je dandanes skoraj ameriška kolonija. Hoover pa postane najbrž državni tajnik, kadar bo Kellogg resigniral. Za to je njegovo poročilo važno.

"V severnem delu Južne Amerike in v deželah Centralne Amerike," pravi Hoover v svojem poročilu, "je šest milijonov akrov sveta, ki ima ugodno podnebje in zemljo za uspešno produkcijo kavčuka. Ta svet se lahko dobi v najem ali pa kupi po nizki ceni. Precejšen odstotek tega sveta ima tudi transportne ugodnosti do morja, od koder je po morju osem dni do Združenih držav. Kavčuk bi se lahko dovažal za trideset dni hitreje, kot se zdaj dovaža iz krajev, ki zalagajo naše tovarne s kavčukom.

"Severna tropična Amerika ima naravne prednosti pred zemljišči, na katerih sade kavčuk v Vzhodni Indiji. Med temi prednostmi so nizka zemljiščna cena, boljša transportna sredstva, zemlja se da laglje orati, veliko sveta je sciščenega in na tem svetu ne rastejo škodljive trave.

"Edina ovira za uspešno pridelovanje kavčuka so delavci, ki relativno prejemajo visoko mezdo v distriktih, ki so dobri za pridelovanje kavčuka. Na otokih zapadne Indije bi se dobilo od 30,000 do 40,000 delavcev. V nižinah Centralne Amerike plačujejo delavcem od enega dolarja in pol na dan, v Vzhodni Indiji pa od 35 do 40 centov na dan. Delavci v goratih krajih prejemajo po 20 do 60 centov na dan, ali klima v teh krajih ni za pridelovanje kavčuka."

To poročilo bo seveda vplivalo na podjetnike. Zahtevali bodo od predsednika Coolidga, naj nikar ne trpi ugovorov od strani unij v Centralni Ameriki — v Kolumbiji in Venezueli, ampak z njimi naj obravnava, kot z Nikaragvo. Ko se je organizirala Panamerička delavska federacija je izjavila, da je njen namen povišati mezde v latinski Ameriki. Njen program nasprotuje željam podjetnikov, ki upajo, da bodo v latinski Ameriki delavce, ki bodo zanje skoraj zastonj pridelovali kavčuk.

Delavstvo mora preiti v ofenzivo ob prvi priliki

Delavstvo je preveč v defenzivi na sodiščih. — In vprav to daje pogum podjetnikom.

New York, N. Y. (F. P.) — Delavstvo je preveč v defenzivi na sodiščih in zato je čas, da preide v ofenzivo.

Tako sodi Charles M. Joseph, odvetnik, ki namerava obdržavati dvanajst predavanj v New Yorku. Ta predavanja se bodo vršila ob četrtkih zvečer v šoli za socialne študije. Centralni strokovni in delavski svet podpira uradno ta predavanja in člani delavskih strokovnih organizacij bodo plačali le polovico pristojbine za ves tečaj.

Odvetnik Joseph priporoča strokovno organiziranim delavcem, da naj nikar ne čakajo, da jih podjetnik prižene pred sodišče, ampak njegovo priporočilo je, da strokovno organizirani delavci priženejo najprvo nasprotno stranko pred sodišče. Za ilustracijo svojega priporočila navaja dogodke iz njegove prakse kot odvetnik.

Nekoč je podjetnik dal aretirati štiri mirne stavkovne straže. Sodnik je stavkovne straže oprostil in stakovne straže pa zdaj tožijo podjetnika zaradi aretacije brez vzroka. Podjetnik bi se rad zdaj izkobacal iz kaše, v katero je zašel. Ampak stavkovne straže pravijo, da ne odnehajo, da se bo podjetnik nekaj naučil in ne bo več dal aretirati nedolžnih ljudi. V nekem drugem slučaju je pa delavska unija izposlovala sodnijsko prepoved proti podjetniku, ki je prelomil pogodbo, katero je podpisal, da se bo ravnal po nji.

Odvetnik Joseph pravi, da organizirani delavci niso brez moči, kadar branijo svoje pravice. Delavci naj se uče poslužiti se zakonov v svojo obrambo.

Strokovno organizirano delavstvo se je v passaiški stavki poslužilo metod, ki jih on priporoča. Joseph in drugi odvetniki so izposlovali sodnijsko prepoved, ki je šerifu Nimu prepovedovala se vmešavati v unijske shode.

Justična komična opereta v Kanadi

Urednik, ki je bil obtožen "blasfemije", je spoznan krivim na temelju tristo let starega zakona. — Delavski poslanci zahtevajo, da se barbarski zakon odpravi.

Toronto, Ont., Kanada, 16. marca. — Ernest V. Sterry, urednik lista "Christian Enquirer", je bil včeraj pred tukajšnjo porto spoznan krivim "blasfemije" ali bogokletstva na podlagi starega zakona, ki se je pritepel v Kanado iz angleških puritanskih časov v srednjem veku.

Več kot sto let ni bil nihče v Kanadi tožen po tem zakonu, toda pred par meseci ga je oživel tukašnji kronski prosekutor Edard Murphy, ki je rimski katoličan, ko je Sterry objavil "bogokletni" članek. Ker je zakon še veljaven, dokler ni formalno odpravljen, je bil seveda prekršen in porota ni mogla storiti drugega kot spoznati obtoženca krivega. Zdaj zavisi od sodnika, kakšno kazen izreče, a sodnik je že pokazal, da je zagrizen cerkvenjak in najbrž porabi priliko, da se maščuje nad brezverecm.

Sterryjev zagovornik je dejal pred sodiščem, da je resna razprava o tej zadevi smešna, ker noben človek ne more dokazati, da kje obstoji biblijski Jehova, ki ga je urednik kritiziral in razžalil. "Biblija ni nič drugega kot mitologija (bajeslovje)", je rekel zagovornik.

Članek, radi katerega je bil Sterry obtožen, se deloma glasi: "Bog biblije je naslikan kot nekdo, ki je hodil po raju, govoril z ženo, proklel kačo, šival obleko iz kož in je rajši imel kuhano zelje kakor okusno pečenko in kateri je sedel v gorečem grmu in se prikazoval izza pečine. Ta srdita stara stranka, ki baje še danes grmi z vrhov gora in godrnja iz tabernakla in katerega je celo Mojzes težko krotil, je v izbruhih svoje jeze dal poklati na stotisoče svojih ljudi in najbrž bi bil poklal vse, če ga ne bi bil Mojzes posvaril: "Kaj bodo pa Egipčani rekli?" Ta razdražljivi Jehova, o katerem zaslepljeni praznoverci pravijo, da je stvarnik vsemirja, navdaja človeka s skrajnim posmehom napram vsem pridigarjem in z velikim pomilovanjem do mentalnega stanja vseh onih, ki še verjamejo vse, kar čitajo in čujejo o tem nestvoru."

Kje se bo bojevala prihodnja vojna?

Profesor Frederick Starr sodi, da v Aziji. — Azijati ne marajo več belopoltnikov za svoje jerobe.

Chicago, Ill. — Ljudje so silno radovedni, kje se bo bojevala prihodnja vojna. Ko se je vrnil domov profesor Frederick Starr, član Čikaškega foruma s potovanja po Orijentu, so ga radovedneži obsuli z vprašanji, kje se bo bojevala prihodnja vojna. Starr je odgovoril, ako velesile ne odnehajo in ne dovolijo Kitaju se razviti, tedaj se bo prihodnja vojna bojevala v Aziji. Profesor ni govoril, kako bodo v prihodnji vojni grupirane velesile, ampak dejal je, da se bo vojna bojevala v Aziji.

Položaj je podoben razmeram v Evropi pred izbruhom svetovne vojne. Razlika je ta, da je zdaj velika Kitajska v tistem položaju, v kakerašnem se je nahajala mala Srbija pred izbruhom svetovne vojne. Tam sta Avstrija in Nemčija ovirali gospodarski razvoj Srbije in sta Balkan smatrali za most, ki vodi v Azijo. Tukaj pa Velika Britanija najbolj odločno preprečuje razvoj Kitaja. Ampak to še ni dokaz, da se bo prihodnja vojna bojevala samo v Aziji in da bo bojišče omejeno le na Azijo.

V Aziji bo mogoče začela svetovna vojna, a bojišče bo ves svet. Transportna in bojna sredstva so danes popolnoma drugačna, ko so bila ob času izbruha svetovne vojne in ta sredstva se vedno spopolnujejo.

Novica: v Zion Cityju so našli žganjarski kotel!

Zion City, Ill. — Tudi "sveto mesto" Zion, v katerem papežuje cerkveni diktator Voliva, je padlo hudiču v kremplje! Voliva se je rad bahal, da v njegovem kraljestvu ni butlegarskih hudičev. V torek pa je policija udrla v pekarijo sredi trgovskega dela mesta in našla v kleti žganjarski kotliček, dva soda moče in dva sodčka vina. Lastnik pekarije, R. E. McComb, je bil aretiran. Strašna zionska justica ga čaka.

London, 16. marca. — George Lansbury, delavski poslanec v angleškem parlamentu, je včeraj predlagal, da se enkrat za vselej brišejo iz zakonika vse stare, barbarske postave proti blasfemiji.

AVSTRALCI ŠTUDIRAJO RAZMERE V AMERIKI

Našli so mizerijo, akoravno se poje slava ameriški prosperiteti.

Chicago, Ill. — Avstralska industrijska delegacija je dospela v Chicago. Odkar je stopila v Vancouverju na ameriška tla, ji prirejajo trgovske zbornice in podjetniške organizacije bankete in pojedine, tako da je bila delegacija precej upehana od teh prireditev, ko je dospela v Chicago. Štirje člani te delegacije so podjetniki, štirje so pa delavci. Zaradi njih izvolitve se je vnela precej vroča razprava v Sydneyju in Melbournu, v glavnih delavskih središčih. Vsak delavski član je bil imenovan od kakšne delavske organizacije. Stroške delegacije pa plača avstralska vlada.

Delegat J. G. Valentino, predsednik queenslandskega delavskega in strokovnega sveta in tajnik queenslandske Bratovščine železniških strojevodij, je dejal: "Razmere z delavskega stališča so popolnoma drugačne v Ameriki kot v Avstraliji." Pri bratovščini železniških strojevodji v Avstraliji so kurjači in strojevodje, ker v Avstraliji čistijo kurjači in strojevodje lokomotive in jih pripravijo za službo. V Avstraliji nimajo posebnih delavcev, ki bi očistili lokomotive, jih zakurili in namazali z oljem in mastjo.

"V Avstraliji pripada vsak delavec brez razlike h uniji," je pojasnjeval Valentino." V Ameriki pa v glavnih industrijah skoraj noben delavec ne pripada k delavski strokovni organizaciji. Skoraj nekaj takega je tudi v drugih industrijah. V Avstraliji podjetniki občujejo z unijami. To je samoposebica. V Ameriki se pa to ne zgodi vedno po moji sodbi.

"Moje opazovanje v Chicagu me je privedlo do prepričanja, da je veliko brezposelnih delavcev in revščine v Chicagu, dasiravno smo slišali v Avstraliji propagando o ameriški prosperiteti."

Valentino ni bil zadovoljen samo z oficijelnimi poseti in se je predstavil E. N. Nockelsu, tajniku Čikaške delavske federacije, in drugim delavskim zastopnikom v Chicagu. Izrekel je željo, da bi rad videl 100-odstotno organizirane tovarne Hart, Schaffner & Marx kompanije. V teh tovarnah izdelujejo obleke in niso na oficijelnem imeniku, da jih delegacija obišče. Mesarska tvrdka Swift & Co. je povabila delegacijo na zajuterk v pondeljek zjutraj.

Delegacija ima nalogo, da študira sposobnosti in masno produkcijo. To pomeni, da bo delegacija študirala delavne ure, mezde, zaščito otrok, industrijske stike, blagostanjske kompanijske naprave in načrte in priganjanje delavcev pri delu.

Valentino je pojasnil, da je spor med unijami in vlado glede delavske delegacije pričel, ker je vlada zahtevala, da vsaka delavska centrala imenuje tri zastopnike, od kateri enega imenuje vlada. Delavske centrale v dveh industrijskih središčih se pa niso brigale za vladno odredbo in tako je vlada sprejela nominacije od nepridruženih unij. Valentino je pa eden izmed onih treh, ki jih je imenovala queenlandska delavska centrala.

Dohodninski davek raste.

Chicago. — Chikažani so vplačali v prvem četrtletju tega leta vsoto $26,507,692 dohodninskeka davka. Vsota je za okrog pet milijonov dolarjev večja kot je bila lani ob tem času.

Kantonci odrezali Nanking od severa

Nanking in Šangaj sta na robu padca in vsa armada šantungskega diktatorja je zajeta. Šangajski poveljnik se pogaja glede predaje. Američani streljali na Kitajce.

Šangaj, 16. marca. — General Pihšavtseng, lokalni vojaški poveljnik, se danes pogaja z zastopniki kuomintanga glede kapitulacije Šangaja. Provizorična revolucijonarna vlada je že ustanovljena v mestu. Predaja mesta se izvrši mirno.

Kantonska revolucijonarna armada koraka od zmage do zmage. Nanking pade vsak čas, ako že ni v rokah zmagovitih Kajšekovih čet. Po zadnjem poročilu, ki je prišlo snoči, so Kantonci bili samo še 20 milj od Nankinga. Kantonci so včeraj okupirali Pengu, severno od Nankinga. Pengu je ob železnici, ki spaja Nanking in Šangaj s Pekingom. Zasedba železnice na tem strategičnem mestu znači, da je železniška zveza med Pekingom in Nankingom pretrgana in cela armada severnjakov iz province Šantung pod vodstvom generala Čangčungčanga, katero je poslal pekingski diktator Čangtsolin na obrambo Šangaja, je zajeta.

Istočasno so revolucijonarne čete zasedle mesto Ihing na zapadni strani jezera Tajhu, kakih sto milj zapadno od Šangaja. Tako se je obkroževalna taktika kuomintangskega armadnega voditelja Kajšeka obnesla na celi črti. Kantonci so z eno potezo izsilili kapitulacijo treh velikih mest in vseh ostalih vzhodnih provinc, ki leže v kotu med rekama Jangtse, Rmeno reko in morjem.

Šangaj, 16. marca. — Ameriški rušilec "Preble", ki je zadnjo nedeljo plul po reki Jangtse, spremljajoč ladjico Standard Oil Co., je v Vuhuju streljal na kitajske revolucijonarje. Kantonci so uplenili ladjico za prevažanje svojih čet, nakar je bil rušilec poslan, da privede ladjico nazaj. Vest se glasi, da so Kitajci z brega oddali nekaj strelov iz pušk na rušilca, ta pa je odgovoril s salvo iz strojnic. Nekaj Kitajcev je bilo zadetih.

Oblastniki zanikajo Leopoldovo krivdo

Jolietski jetničar pravi, da je poročilo o Leopoldovem načrtu za splošen pobeg iz kaznilnice fabrikacija. Kljub temu preiskujejo. Iskanje ubežnega Mehikanca je še brez uspeha.

Chicago. — Ubežni na smrt obsojeni Mehikanec Bernrado Roa, edini, ki je še na prostem, se še vedno nekje skriva. Policija ga išče v Chicagu in Detroitu, a do danes zaman. Ker slutijo, da morda že popihal proti Mehiki, so obvestili policijo v Texasu in Arizoni naj pazi nanj ob meji.

Medtem se vrši preiskava proti osebam ki so zapletene v pobeg mehikanske trojice iz jolietske ječe. Poročilo se glasi, da glavna krivda sloni na brhki Mehikanski Juaniti Gallardo iz South Chicaga. Ona je zbirala denar za obsojence in jim vtihotapila revolverje in pile v ječo. Bernardo Roja je njen ljubimec. Policija ima v rokah mnoga pisma, ki so bila izmenjana med dekletom in jetniki ter drugimi Mehikanci, ki so zapleteni v afero.

Sodne oblasti v Chicagu pripravljajo novo obtožnico proti mehikanski trojici. Obtožena bo umora policaja Leo Granta, katerega so ustrelili zadnjo soboto zjutraj v South Chicagu, kamor so pribežali iz ječe v Jolietu. Osebe, ki so obsojencem pomagale pobegniti, bodo tudi obtožene sokrivde tega umora.

Hjalmar Rehn, državni pravdnik v Jolietu, je dejal v torek, da ne polaga nobene važnosti na izpoved bivšega kaznenca Delgode iz Chicaga, ki je povedal časnikarjem, da je Nathan Leopold odgovoren za beg sedmih jetnikov iz državne kaznilnice v Jolietu v zadnjem maju. Sedanji vrhovni jetničar Elmer Green v kaznilnici tudi pravi, da je izpoved fabrikacija. Kljub temu se vrši preiskava, ki naj dožene kaj je resnica na tej stvari.

Delgoda je povedal, da je Leopold naredil načrt za beg vseh 1200 jetnikov v jolietski državni kaznilnici. Straže so hoteli deloma podkupiti in deloma zastrupiti. Carlos Stepina iz Chicaga, ki je kuhar v kaznilnici in kuha za jetnike in stražnike, je imel primešati arzenik v jed stražnikov. Načrt, ki ga je imel financirati Leopold, se ni obnesel, uspel pa je toliko, da je pobegnilo sedem kaznjencev, ki so pri tem ubili pomožnega jetničarja Petra Kleina. Šest ubežnikov so ujeli in obsodili na smrt, sedmi je pa še danes na prostem. Med na smrt obsojeno šestorico so trije Mehikanci, ki so zdaj drugič pobegnili, dva Poljaka in eden Nemec.

Diaz, Coolidgev bratec, spet tepen v Nikaragvi

Tristo ubitih v bitki, ki je trajala osem ur. Američani metali bombe na vstaše.

Managua, Nikaragva, 16. marca. — Civilna vojna v Nikaragvi še ni končana, čeprav je deželica okupirana po ameriških pomorskih četah. Čete liberalnih vstašev pod poveljstvom generala Moncade so v pondeljek v osem ur trajajoči bitki tako namlatile vladno armado predsednika Diaza, da se je zadnja razpršila na vse strani. Ameriški letalci so pomagali Diazu; metali so bombe iz zraka na vstaše, kljub temu niso mogli preprečiti vstaške zmage. Bitka se je vršila pri mestecu Muy Muy ob reki Rio Grande. Tristo mož je padlo v bitki.

Mussolini odredil odkop Herculanuma.

Rim, 16. marca. — Posebna komisija, katero je imenoval Mussolini in ki je pod vodstvom profesorja Majurija, ravnatelja državnega muzeja, prične 21. aprila z odkopavanjem mesta Herculanuma, ki ga je leta 79. po Kr. zasul Vesuv z lavo s Pompejem in Stabijem vred. Pompeji je domala že odkopan, toda Herculanum, ki leži več metrov globoko pod plastjo strjene lave, je še nedotaknjen. Odkopavanje bo trajalo več let in bo stalo najmanj pet milijonov lir.

Lita gre nazaj v filme.

Los Angeles, Cal. — Lita Chaplin ni še danes dobila niti enega centa od Charlesa, katerega toži za ločitev in milijon dolarjev alimonija. Te dni je povedala, da ji je filmska družba ponudila igralsko službo z $2500 tedenske plače in ona najbrž sprejme ponudbo.

PRIGANJANJE V DEPARTMENTNIH TRGOVINAH

To priganjanje se prav nič ne razločuje od priganjanja v tovarnah, v katerih delajo neunijski delavci.

New York, N. Y. — Conrad Shenkman, superintendent velike departmentne trgovine Bloomingdale Bros., izjavlja, da se mezda delavcev v tej trgovini nikdar ne zniža. "Ako prodajalec zasluži manj, tedaj, je posvarjen, in če ne izvrši boljšega dela, je pa odpuščen."

In kaj pa pomeni, ako delavec ne izvrši boljšega dela, da je odslovljen.

V večini departmentov plačujejo tedensko mezdo, to se pravi, da dobe mezdo brez provizije. Superintendent je pronašel, da so prodajalci prodali za 20 do 50 odstotkov več na teden, torej se je število prodajalcev znižalo. Ampak natančno se pregleda, koliko je vsak prodajalec prodal vsak teden. Tisti prodajalci, ki ne drže koraka, so seveda odslovljeni. To pomeni, da so odslovljeni tisti prodajalci, ki niso tako urni, kot oni, ki prodajo največ blaga. Mezda se poviša samo onim prodajalcem, katerih listki izkazujejo, da so izredno veliko prodali.

Razprave velebiznesa o novi strategiji

Trgovska zbornica bo zborovala v Washingtonu od dne 3—5 maja.

Washington, D. C. — V bizniškem življenju se zdaj vrše važne izpremembe. Zastopniki in predsedniki velebiznisa se bodo o teh izpremembah razgovarjali od dne 3.—5. maja, ko bo trgovska zbornica Združenih držav obdržavala svojo konvencijo.

Na dnevnem redu bo več reči. Zastopniki in predstavniki velebiznisa se bodo razgovarjali o boju za trge, o kupovanju na obroke, o izboljšanju bizniškega standarda, dobivanju statističnega materijala za informacije, o odpravi potrate v produkciji.

Obdržavale se bodo tudi skupinske seje. Na teh sejah bodo razpravljali o trgovini s tujezemstvom, financah, poljedelstvu, tovarniški produkciji, zavarovanju, transportaciji, distribuciji blaga doma, o naravnem bogastvu, komunikacijah in civičnem razvoju.

Obdržavala se bo tudi seja z biznismani iz latinske Amerike, ki pridejo v Washington, da se udeleže tretje panameriške komercijalne konference. Ta konferenca se bo pečala z izkoriščanjem naravnega bogastva v latinski Ameriki.

1,160,042 volilcev v Chicagu.

Chicago. — Zadnji torek je bilo registriranje (upisovanje) volilcev za županske volitve v Chicagu. Upisovalo se je 169,791 novih volilcev obojega spola; prej je bilo upisanih 997,851, skupaj je torej 1,160,042 vseh volilcev in volilk v Chicago. To je 254,654 več kot pri zadnjih županskih volitvah leta 1923.

Protivojni pakti.

Stockholm, 16. marca. — Pogodba med Norveško in Švedsko, ki določa, da med deželama ne sme biti nobene vojne pod nobenim pogojem, je bila končno odobrena. Vsi eventualni spori se porovnajo z razsodiščem. Enako pogodbo je Švedska sklenila tudi z Belgijo. Pogodbo je iniciatirala bivša švedska socialistična vlada.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

138

Datum v oklepaju n. pr. (Feb. 28-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PREMOGOVNIŠKI PODJETNIKI SE PRIPRAVLJAJO

Še nekaj tednov je, preden poteče jacksonvillska pogodba, ki je veljavna samo do dne 1. aprila. Medtem pa premogovniški podjetniki hite s produkcijo. Premogovna produkcija je sedaj skoraj za petdeset odstotkov nad normalo. Te velike rezerve premoga bodo povzročile, da bo še težje prišlo do sporazuma med premogovniškimi podjetniki in rudarji.

Zahteve rudarjev niso pretirane, ampak so zelo skromne. Oni zahtevajo, da dnevna mezda $7.50 ostane neizpremenjena. Ta zahteva je zelo skromna, ako vpoštevamo dejstvo, da se je v času, ko je bila jacksonvillska pogodba v veljavi, mnogim strokam organiziranih delavcev povišala mezda in da rudarji delajo posebno v Illinoisu in Indiani okoli 140 dni v letu.

Ako se ta dnevna mezda zniža, so rudarji pahnjeni v bedo in pomanjkanje. Vrnili bi se zopet v čase leta 1885, ko so rudarji v Pennsylvaniji na mesec zaslužili od štirinajst do dvajset dolarjev, od tega zaslužka so jim pa še odtrgovali za smodnik in stanovanje. Okoli rudarskih naselbin bi se igrali zopet razcapani in gladni otroci, ki bi zaradi stradanja in drugega trplejnja ne kazali na svojih obrazih tistega otroškega veselja, ki se opazi pri otrocih, ako žive v rednih razmerah.

Ako se danes gre mimo rudarskega sela, v katerem žive stavkokazi s svojimi družinami, se takoj pozna velika razlika, ki postoji med stavkokaškim selom in selom, v katerem žive organizirani rudarji s svojimi družinami. Če človek gre mimo stavkokaškega sela, takoj opazi, da morajo v selu biti nastanjeni stavkokazi, čeprav ne vidi običajnih stražarjev, bodeče žice in žarkometa, ki ponoči razsvetljuje ceste po okolici. Zakaj?

Lica otrok so vela in upadla, njih obleka je razcapana, ženske, ki se slučajno pokažejo med hišami, imajo skrbipolne obraze, njih oči opazujejo boječe tujca, ki gre slučajno mimo. Popotnik občuti, da gre mimo sela, nad katerim je kapitalizem izlil svoje prokletstvo.

Razumljivo je, da se organizirani rudarji branijo, se pogrezniti v take življenske razmere, v kakeršnih žive stavkokazi s svojimi družinami. Organizirani rudarji občutijo, da so ljudje in da imajo pravico do človeškega življenja. Z zahtevami organiziranih rudarjev mora simpatizirati vsak človek, ki se zaveda človeškega dostojanstva. In vprav zaradi tega washingtonska administracija zasluži najostrejšo kritiko, da ni storila ničesar, da se olajša boj organiziranim rudarjem, ampak da so njene agencije kot n. pr. meddržavna komisija, izvršile čine, ki pomagajo premogovniškim podjetnikom in škodijo organiziranim rudarjem.

Meddržavna trgovska komisija določa voznino na železnicah. In ta komisija je določila take prevozniške cene za železnice, da lahko organiziranim rudarjem sovražni podjetniki iz držav Kentucky, Zapadna Virginija in Arkansas dovažajo premog na čikaški trg po nižji ceni, kakor podjetniki, ki lastujejo premogovnike v Indiani in Illinoisu in v katerih delajo organizirani rudarji. Po mnenju meddržavne trgovske komisije ni bilo dosti, da so podjetniki v južnih državah plačevali nižje svoje rudarje kot v Pennsylvaniji, Ohiju, Indiani in Illinoisu, ampak so jim še znižali ceno za prevažanje premoga po železnicah. Meddržavna trgovska komisija je očividno izigrala to potezo z namenom, da se uniči rudarska organizacija.

In kaj potem, ako se podjetnikom s pomočjo naprav kot je meddržavna trgovska komisija posreči uničiti rudarsko organizacijo? Naval na odprto delavnico se bo podvojil in potrojil za uničenje delavskih strokovnih organizacij v drugih industrijah. Podjetniki bodo pojačani, ko bo delavska strokovna organizacija odpravljena v eni glavnih industrij in laglje jim bo uničiti delavske organizacije v drugih industrijah. Sledilo bo splošno zniževanje delavske mezde, podaljšanje delavnika, uvajanje dela od kosa itd., da se ameriški delavci potisnejo v bedne življenjske razmere evropejskih delavcev.

Če premogovniški podjetniki izzovejo dne 1. aprila stavko rudarjev, tedaj je dolžnost vsakega razrednozavednega delavca, da z vsemi svojimi močmi podpira stavkujoče rudarje, kajti v tem boju se ne gre le za rudarje, ampak gre se za ves delavski razred, ali se potisne v take življenjske razmere, da mu bo vzelo desetletja in desetletja, preden se izkobaca iz njih in doseže približno take razmere, v kakeršnih živi danes. Delavstvo pa mora naprej in ne nazaj, da doseže svoj cilj — človeško družbo, v kateri bo delavstvo prejelo sadove svojega dela.

SLIKE IZ NASELBIN

Izgledi za stavko. Proti cenzuri.

Auburn, Ill. — Napisati je treba nekaj besed iz naše naselbine, da ne bo javnost mislila, kaki nazadnjaki smo rudarji v U. M. W. of A., ki smo izvolili pri zadnjih volitvah stare voditelje. Nam je znano, da Lewis ni govoril resnice, ko je proglašal, da je v dvanajstem distriktu dobil veliko večino, o čemur smo še posebno prepričani, ko smo dobili poročila od vseh večjih lokalov, da so volili proti Lewisu. Kako je torej prišlo do tega, ne moramo pojasniti, sodi pa lahko javnost sama.

Da bo javnost vedela, da ni tako kakor proglaša Lewis, ki se hvali, da smo volili zanj, naj navedem samo nekaj lokalov. Pri nas je osem sto članov. Od teh je Lewis dobil 135 glasov, Brophy pa 445 glasov. V Gillespieju je bilo še slabše za Lewisa; dobil je namreč samo 35 glasov, dočim so jih za Brophija oddali 630. Tako je bilo tudi na Zeiglerju in pri drugih večjih lokalih. Povprečno so naračunali povsod po 3 proti 1. Mali lokali pa itak ne štejejo, kajti če bi ti ne bili oddali niti enega za Brophyja, bi bil še vedno on zmagal ter bi moralo razmerje med njim in Lewisom biti 2 proti 1.

V glasilu sem v št. 51 čital uredniški članek, v katerem je sugestija, da bi se spremenila 12. točka XXXIX. člena pravil. To jaz močno odobravam in mislim, da ne samo jaz, temveč da je mnogo takih. Poznam člane, kateri so pustili Prosveto ravno radi tega, ker so jim bili dopisi cenzurirani. In tudi to vem, da je zadnje čase pustilo S. N. P. J. veliko članov, pa ne zavoljo izvanrednega asesmenta, pač pa zato, ker niso mogli izraziti svojega mnenja v glasilu S. N. P. J.

Torej še enkrat apeliram na vsa društva in posamezne člane, da dobro preštudirajo oni zanimivi članek in naj delujejo na to, da se v členu XXXIX. točka 12 toliko popravi, da ne bomo imeli cenzure. Cenzure smo bili siti v stari monarhiji Avstriji in jo je tudi sedaj dovolj v Jugoslaviji. Nikakor pa je ne smemo trpeti pri naši S. N. P. J., ker pravimo, da je demokratična in svobodna. — **Frank Mlačnik,** član društva št. 335.

Delo. — Odmev radi požara v Willardu.

Muskegon Heights, Michigan. — Z delom se je položaj v naši naselbini obrnil precej na boljše, odkar so začele livarne s polnim obratom. Vendar pa nikomur ne svetujem, da bi hodil sem za delom. Mesto in okolica sta namreč tu bolj farmarska in farmarji so uposlujejo pri takem delu. Mislim pa, da se bo delo dobilo, ko bodo farmarji šli na svoje njive orat.

Čital sem v Prosveti št. 53, da je pogorel dom naprednim rojakom v Willardu, Wis. Zelo obžalujem njihovo nesrečo. Dopisnik je izrazil, da je morala biti zlobna roka, kar mu prav rad verujem, kajti razmere so mi dobro znane in vem, kako pogubonosen je vpliv črne reakcije na rojake. "Dušni vodja", ki ima vpliv v dotični naselbini, pa tudi ne vpliva pomirljivo, temveč povzroča, da je toliko več razpora. Ker se v javnost ne da radi nezmožnosti, pa samo hodi od hiše do hiše kakor klepetulja in razširja mržnjo in nerasnico čez napredne rojake.

V Willardu so mi precej znane razmere, ker sem bil tam. Spominjam se, kako je župnik udrihal, če je videl pri katerem rojaku Prosveto. Njemu je bilo sploh vse trn v peti, kar je bilo naprednega. Tako so mi povedali willardski fantje, ki so prišli v mesto. Rekli so, da se župnik kar peni od jeze, ker so napredni zgradili svoj dom. Najbolj pa ga je jezilo narodno pokopališče, kajti prej so morali njega prositi, da je dovolil pokop. Vedno je pogledal v svoje knjige: če je prosilec kaj dal v škofovo dvorano, je bilo vse dobro, drugače pa se je razkoračil in vedno grdo nastopil proti prosilcu. Zapretil je, da umrli ne sme biti pokopan na blagoslovljeni zemlji.

Ko sem prišel na Willard, sem bil tudi jaz že precej nagnjen do cerkve, ali kakorhitro sem spreviděl, kake uganja župnik na račun vere in boga, sem zapustil cerkev in istočasno tudi vsako duhovščino. Ta slednja se mi je nekam pristudila, da mi je odvratna in si ne morem pomagati, če sedaj skoraj rajši srečam psa kakor človeka, ki kupčuje z vero in bogom na račun ljudske nevednosti.

Kako škodljiva je duhovščina, vidimo, če le pogledamo med vrste tistih ljudi, kateri so še pod njenim vplivom. Vse bi dali, samo da imata far in njegova kuharica, pa če njim kaj ostane ali nič. Sami trpe revščino in otroke pošiljajo v mesto za delom, namesto da bi jih dali kaj izučit. Župnik in kuharica pa živita v blagostanju in se vozita na izlete. Ko se bodo siromaki zavedli, da so spone, v katerih jih drži duhovščina s pretvezo vere, samo njim v škodo in župniku v korist, tedaj se bo duhovščina tudi morala lotiti človeški družbi koristnega in poštenega dela.

Willardska naselbina je med najbolj naprednimi v Ameriki. Tam so bili prvi, ki so si ustanovili svoje narodno pokopališče. Rad bi dočakal čas, ko bodo do zadnjega ostanka uničili rimske bedastoče. Tudi tu bi bilo treba pomesti, kakor so storili Mehičani, ki so segnali rimsko posvetno in samostanko duhovščino ravnotako neusmiljeno kakor napravi umna gospodinja z nesnago, ki jo pomete iz hiše. Lepša svoboda bo sedaj za ljudstvo v Mehiki, katero je stoletja trpelo pod jarmom kute in hinavskega Rima.

Rojakom priporočam, da čitate Prosveto, katera je najbolj pošten list na svetu. Pozdrav. — **Frank Christo.**

Brez sloge pri društvu. Stavka.

Central City, Pa. — Nekako na stalnem smo glede društva v našem kraju. Društvo imamo tu že enajsto leto. Bil sem tajnik društva tedaj in tako sem tudi zdaj. Tistikrat se je nahajalo v tem kraju še malo Slovencev, ker še ni bilo toliko rovov odprtih po okolici, kot jih vidimo sedaj, ko je tudi večje število Slovencev po naselbinah.

Društvo S. N. P. J. v naši naselbini je "Šopek moči" št. 247. Če bi se članstvo bolj zanimalo za napredek, bi danes lahko lastovalo svoj dom. Toda sloge ni, torej tudi ne zanimanja. Tako imamo na primer člane, ki so po šest milj oddaljeni od društva, pa so na vsaki seji; članov v bližini pa ni na seji. Kakoršno je naše zanimanje, tak je tudi napredek. Ako bomo složni, pa bomo uspeli, kakor želimo. Le v slogi je moč. Člani, agitirajte, kjerkoli dobite kakega Slovenca ali Hrvata. Vprašajte ga, pri kateri organizaciji je in povejte, kam spadate vi. Pripeljite ga na sejo in ga pridobite, da pristopi k društvu. Videl bo, kmalu, da je samo v njegovo korist, če pristopi k S. N. P. J.

V tej okolici je še vsaki dan delo. Zaslužek je odvisen od delavca in prostora. Vsega pa dobimo plače toliko, da se borno preživimo, in še to težko. Bliža se 1. april, ko poteče pogodba z unijskimi premogarji. Kaj bo potem. Veliko delavcev slišim reči, da ne gredo na štrak, ker so bili dovolj zapeljani leta 1922. Spor bo torej toliko hujši med delavcem in kapitalistom. Kakor razvidimo iz časopisja, je štrajk neizogiben. V Floridi so imeli vroče debate in nekateri premogokopni baroni so se kar poslovili in šli domov, češ, da jim ne ugaja konferenca. Oni že vedo, kaj delajo. Prepričani so, da bo njih zmaga, kajti vse kaže, da celo Lewis podpira njih zahteve bolj kakor delavske. Organizirani delavci so ga pač postavili na višji stolec, dali mu večjo plačo in več moči, kakor da je ni imel dovolj v prejšnjih letih, ko je pod njegovim vodstvom organizacija toliko nazadovala. Slišal sem, da ima Lewis v W. Va. svoje rudnike, ki jih obratuje pod odprto delavnico.

Kako more Lewis biti voditelj organiziranih delavcev! Poglejmo nazaj na leto 1910, ko je bila na štrajku cela Westmoreland county. Lewis je zmagal toliko, da stari delavci niso mogli več dobiti dela ter so morali v oddaljene kraje za zaslužkom. Tudi leta 1922 je bilo vse na stavki, kar je premogarjev po Penni, pa naj bodo organizirani ali ne. Prišel je skrajni čas, ko ni bilo več premoga. Lewis pa si je znal pomagati. Pustil je organizirane rove, da so obratovali, ostale pa prepustil usodi, naj stavkajo. Če bi bili mogoče samo kratek čas še na stavki, pa bi se bili podjetniki podali in podpisali zahtevo.

Opisani so razlogi, radi katerih bo težko pridobiti tukajšnje premogarje na stavko. Delavci se ne damo več Lewisu in njegovi mašini, da bi bili kot brezpravno orodje. Po Somerset county mislim, da jih bo posebno malo pripravljenih za stavko. Bili bi pa za to, če bi bil kateri drugi voditelj, tak kot je na primer Brophy. Potem bi se delavstvo še skupno dvignilo za svoje pravice, a pod tem voditeljem se še zmenili ne bomo. Vse je bilo na rudarjih odvisno, komu so oddali svoj glas na volilni dan. Volili so tistega, kateri je imel za delavstvo najmanj zaslužno preteklost. — **Vincent Maljevac.**

Nasvet dopisniku v "A. S."

Terre Haute, Indiana. — Ker poznam "Nekoga", ki se je oglasil v "A. S.", mu bom nekaj svetoval. V minulem letu, ko je naše društvo št. 221 sprejelo resolucijo proti "A. S.", se je moral ta "Nekdo", tedaj največji društveni uradnik, podpisati. Če mu je sedaj žal, pa naj prekliče in naj gre tja, kamor spada. Kaj koče pri jednoti, katere glasilo imenuje "rdeča flika"? Pravi, da o priliki napiše veliko zanimivega o meni. Prav! "A. S." pa priporočam, da tiska vsaj deset tisoč iztisov več, ker bo zanimivo. Ta naš "Nekdo" pa naj ga ne pusti čitati na stroške drugih. — **Fr. Žagar.**

Smrtna kosa.

Woodward, Iowa. — Dne 27. februarja je ob treh popoldne zavedno zaspala naša prijateljica Mary Omrzo, soproga Franka Omrzeta in skrbna mati treh otrok, starih od 10 do 14 let, katerih eden je pred par leti izgubil govor in sluh pri neki bolezni, ki marsikomu pusti žalostne posledice. Nesrečni fantek je opazoval mrtvo mater s tako žalostnim pogledom, da se ne da popisati. Reveža ni bilo mogoče drugače potolažiti, kot da ga je oče pritisnil k sebi, pri čemur ga je otrok gledal v obraz tako milo, da bi človek moral imeti srce iz kamna, da bi se ne zjokal ob takem pogledu.

Pokojnica je bila stara komaj 37 let. Vzrok bolezni je bil prehlad, ki jo je za pet tednov položil v posteljo, dokler ni izdihnila v moževih rokah. Pogreb se je vršil dne 1. marca v Madridu na narodnem pokopališču, kamor si je sama želela, ko je bila še zdrava.

Da je bila pokojnica zelo priljubljena, se je pokazalo ob njenem pogrebu. Bodi ji lahka ameriška zemlja!

H koncu še izrekam iskreno sožalje našemu prijatelju Franku Omrzetu in obenem sobratu ter večletnemu predsedniku našega društva št. 328 ter njegovi žalostni družini. — **Martin Supan,** tajnik.

Rast mesta Garyja in drugo.

Gary, Indiana. — Čital sem dopise izpod peresa Charlesa Grojzdeka v Ambridgu, Pa., o velikanskem napredku te naselbine, ki je v 25 letih napredovala za 25 tisoč prebivalcev. On dvomi, da bi še naselbina Gary tako napredovala.

Gary res ni tako stara naselbina. Rodila se je leta 1906, torej je sedaj stara 21 let. In danes šteje stoenajst tisoč prebivalcev! Glede modernih tovaren mi mora vsakdo priznati, da je Gary eno največjih železniških okrožij v Združenih državah. V jeklarnah je zaposlenih do petnajst tisoč delavcev, v tovarnah Tin Plate podjetja devet tisoč, Tube Mill šest tisoč, Bridge Works tri tisoč. Po ostalih tovarnah pa jih je do tri, štiri in pet sto, kar pa ni vredno prištevati med prve. Po vseh tovarnah je zaposlenih do 35 tisoč delavcev.

Slovencev je tudi veliko naseljenih v tem kraju. Zato pa imamo dve društvi S. N. P. J. in S. S. P. Z., kateri napredujeta povoljno. Tretje društvo je umrlo pretečeno leto. Spadalo je h K. S. K. J. Zadnji član je umrl v marcu leta 1926 in z njim so v Jolietu izgubili tudi društvo. Kot je meni znano, nimajo tu nobenega člana več.

Tovarne vedno obratujejo, najbolj pa cvete stavbinska industrija. Bank je v tem kraju dvanajst, kar je znak, da špekulantje hitijo sem od vseh vetrov in vlagajo svoj denar v različna poslopja, hotele, gledališča, prodajalne itd. Če bo še par let šlo tako naprej, bo Gary štelo četrt milijona prebivalcev v letu 1935.

Tudi promet je tu dober. Skozi mesto teče pet različnih železničnih prog, a ravnotako služi Michigansko jezero, preko katerega prevažajo zlasti surovine.

Naj mi Grojzdek oprosti, če sem s tem zasenčil napredek njih mesta. Saj ne mislim nič slabega, temveč samo pokazati javnosti, kako hitro lahko zraste mesto, kjer se ustanovi moderna industrija.

V Prosveti sem čital, da so različne kompanije pričele s takozvanimi podpornimi društvi. Tu so v pravi tekmi. Kompanije dajejo tako nizek asesment, da bi človek ne verjel. Za $1000 posmrtnine in dva dolarja dnevne bolniške podpore plačajo mesečno $1.75 in ni je razlike, če je pristopil star 60 let ali pa 16. Članstvo S. N. P. J. opozarjam, naj bo oprezno pri sedanjih iniciativnih predlogih, za kaj boste glasovali, ker drugače se lahko zgodi, da ostanemo pri jednoti sami invalidi.

Pozdrav čitateljem Prosvete. — **A. Unetich.**

Industrije požirajo farmarske prebivalce

V industrijskih krajih ni rojenih dosti otrok. — Na farmah je pa rojenih več otrok kot v mestih.

Washington, D. C. — P. K. Whelpton je napravil za E. W. Scippsovo ustanovo za reševanje prebivalskih problemov obširno poročilo, v katerem pravi, da se v ameriških mestih ne rodi toliko otrok, da bi se obdržalo število prebivalcev.

Whelpton je pronašel, da industrijska civilizacija konsumira vsako leto veliko število otrok, ki prihajajo s farm, ker se v mestu ne rodi toliko otrok, da mesta ohranijo svoje število prebivalcev. Leta 1920 je bilo pri ljudskem štetju 65 odstotkov prebivalstva štetega med industrijske prebivalce. Leta 1820 je bilo štetih samo 21 odstotkov. Leta 1809 so industrijalci na vsakih sto dolarjev poljskih produktov producirali za en dolar industrijskega blaga, a v letu 1909 so tovarnarji na sto dolarjev poljskih produktov producirali za sto eden in dvajset dolarjev tovarniškega blaga.

Whelpton pravi, da se na farmah rodi za eno tretjino več otrok kot v mestih.

"Bogokletska" pravda v Berlinu.

Berlin, 15. marca. — Nemčija ima sodni proces, ki je nekaj zelo redkega v teh krajih, zato obuja splošno zanimanje. Knjigotržec Leon Hirsch je obtožen, da prodaja blasfemično ali "bogokletno" knjigo. To je zbirka revolucijonarnih pesmi, med katerimi je ena z naslovom "Anti-Syllabus", ki je naperjena proti kultu Marije v katoliški cerkvi. Tožba daje obilo zabave svobodomiselnim krogom v Nemčiji.

ŽARKOMET

Revolucijonarji, ki nosijo znamko . . .

Zdajpazdaj pride kak slave "eks" k nam v posete. Prid če dovoli naš slavni državni d partment. Mnogo jih je, ki smejo priti.

Najnovejši gost s titlo "eks" je Kerenskij, ruski rev lucijonar in prvi predsedni ruske republike. Revolucijonar Seveda, tako je zapisano v ura nih listinah in Kerenskij im take listine. Kellogg mu jih dal. To znači, da je Kerensk "safe and sane" revolucijona Forma ameriške vlade ni v n varnosti, če je on tukaj.

Včasi je hotel priti v Ameri še kak drugi revolucijonar, N primer Karoly, ki je celo gro Tudi on je bil prvi predsedni neke republike. Ali je prišel Nak. Ni bil pravi revolucij nar . . .

Ruski car ni več živ. Ako še živel, bi tudi on lahko priš v Ameriko, toda kar je, Carja ni več. Kerenskij je pa š In to je dobro. Carizem je š v krtovo deželo, Kerenskij pa Ameriko. Za Rusijo je to dobr — Amerika bo že nekako pr stala.

* * *

Dobra novica iz Jugoslavije.

Prihodnje štetje bebcev (v litve) bo v jeseni.

* * *

Mir je pod našo streho.

V ameriških kolonijah je na lepši mir — izvzemši v Nikara vi in na Kitajskem.

* * *

Tako je bilo . . .

Dragi Žarkomet, daj, da ti p vem, kako je bilo. Lepo je bil V farovž smo hodili, fajmoštr travo kosili in za kuharico sm škilili. Nekega dne pa sem d kosil. Vprašal sem fajmoštr če mi da svojo kuharico za žen Kristus, da ste ga videli, kak me je pogledal! "Ali te hud moti? Kaj bom pa jaz imel?" J zagrmel. Potem sem šel v Am riko. — Depue, Ill.

* * *

Druga stran argumenta.

Argument učenjakov, ki pr povedujejo, kako škodljivo j poljubovanje, je preveč en stranski. Pravijo, da se p vsakem poljubu dobi 30,000 bak terij. Vzemimo, da je to re Ako jih ena stranka toliko dob jih druga ravno toliko izgub Kaj je torej razlike? Določiti s pa tudi ne da, kdo ima bolj bakterije in kdo slabše. Torej pogumno naprej! Ravno tako j s seganjem v roko. Kako olajšu joče se človek počuti, kadar sež svojemu sovražniku v roko, č ve, da mu je oddal toliko in tol ko tisoč bacilov. Akoprav j tudi on dobil porcijo, si venda lahko misli, da so bili njegov slabše vrste.—Rogač iz Kansasa

* * *

"Žarkomet" na delničarski seji

Delničarska družba zboruje.

Predsednik: Prihodnja točk dnevnega reda je kolona "Žar komet" v "Prosveti". Na vrst pride pesem naših "pečlaric".

Bravo, podpora, podpora, hu ra!

Rezka: Prosim za besedo.

Predsednik: Imaš jo, Rezka

Rezka: Jaz pa vem, kdo j pisav tisto v "Žarkometu". Ne mara nej pisava Micka. Nemara Micka dejla, on pa je doma, pa tisto čečka.

Direktor: Zakaj pa to nateza te? Saj je pisal resnico. Saj ni lagal.

Predsednik: Aha, to je škandal, da veš! Resnica se ne sme pisati, ne o naših članicah.

Drugi direktor: To ne spada na našo sejo. Kaj nas brigajo "pečlarice"?

Bravo! Žarkomet ne spada sem! Finiš!

Predsednik: Hvala, kakor rečete, tako naj bo. Finiš!

Westparčan.

* * *

Pertinentna vprašanja.

Zakaj niso čikaške volitve 1. aprila? K. T. B.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Politični pregled po Jugoslaviji

KLERIKALCI Z ZDRUŽENO LIBERALNO BURŽOAZIJO SLOŽNO "PRIPRAVLJAJO" VOLITVE V KONSTITUANTO.

(Izvirno Prosveti.)

Generalna železničarska stavka čeravno v krvi in nasilju zadušena, je imela za posledico padec Samoradokalne-klerikalne vlade. Že 17. maja, 1920, se je sestavila koncentracijska vlada iz vseh čisto kapitalističnih strank pod predsedništvom radikala Vesniča, srbskega poslanika v Parizu. V tej vladi so sedeli zastopniki radikalov, klerikalcev, srbskih, hrvaških in slovenskih liberalcev. Dr. Korošec, ki je dal železničarjem za časa stavke mesto kruha—svinčenke in zapore, — se je tako prikupil kapitalistom, da je obdržal še nadalje ministerstvo železnic. Skupaj z liberalcem Kukovcem, ki je bil minister za socialno politiko in s srbskim liberalcem Pribičevišem in Davidovičem, ki je bil notranji minister, je ta vlada uvedla strožji režim trde pesti, strahovanja delavcev, nameščencev in poljedelcev, da bi tako dostojno izvedla volitve v konstituanto, vzbudivši poprej pri podložnikih strah pred božjo in cerkveno gosposko!

Ta vlada je znana po svoji reakcijonarni stanovanjski uredbi in po svoji uredbi o sekvestrih, ki je služila kot podlaga večmilijonskim korupcijam.

Toda kmalu se je izkazalo, da je notranji minister Davidović za to vlado preslab, predemokratičen. Zato je sledila tej vladi 18. avgusta druga Vesničeva vlada z notranjim ministrom Draškovičem, ki je bil znan kot človek železne pesti. Tudi v vladi te pesti je ostal dr. Korošec minister železnic. Toliko prepanjanj, premeščenj, šikan, odpustov, poniževanja in zasramovanja niso železničarji še nikdar doživeli, kot za časa ministrovanja dr. Korošca leta 1920. Ko danes "Slovenec" piše, da je železničarjem znano, kako je bil dr. Korošec najboljši železniški minister, se pač cinično norčuje iz železničarjev in njihovih družin, ki še niso nikdar doživele niti za časa vojne toliko strahot in preganjanj, kot pod dr. Korošcem.

Delavstvo le prerado pozablja zgodovino in svoje skušnje. Še ni deset let kar je minila svetovna vojna, pa že pripravljajo militaristi nove vojne. In delavci, posebno nezavedni, ne protestirajo proti tem pripravam niti s tem, da vstopijo v delavske organizacije, da podpirajo delavsko časopisje!

Ko kapitalisti vidijo toliko nezavednost, toliko pozabljivost — ni čuda, da se na račun delavske pozabljivosti prešerno norčujejo iz ljudstva. Delavcem, ki so na Zaloški cesti prelivali kri, ki so jih odpuščali, premeščali in šikanirali leta 1920, kot se nikoli, njim je znano, da je bil dr. Kokošec "najboljši" železniški minister!!

Ta koncentracija kapitalistov (liberalnih in klerikalnih — kadar namreč kapitalist brani svoje profite — mu je vsaka vera dobra, da meče ljudstvu pesek v oči), je izvrstno pripravila teren za sledečo radikalno-liberalno strahovlado, ki je z malimi izjemami trajala skoraj 5 let. To je doba "Obznane" in "Zakona o zaščiti javne varnosti in reda."

Razen klerikalcev so to vlado podpirali nekaj časa s svojim sodelovanjem slovenski kmetijci (Pucelj) in liberalci (dr. Žerjav).

Kako zboruje hrvaška skupščina.

Zagreb, 25. februarja. — Danes je oblastna skupščina razpravlja o svojem poslovniku, ki ga je sestavil Radić brez sodelovanja opozicije. Paragraf 19. pravi, da bo imela skupščina svoj pečat s hrvatskim grbom (posl. Krčelić: Hvala Bogu!) Paragraf 50. daje predsedniku pravico, da prepove novinarjem dostop v skupščino, ako poročajo "neistinito". Tu vpada opozicija: "To je atentat na svobodo tiska. Kdo naj kontrolira tisk, ako ni stenografov." Poslovnik namreč odpravlja tudi stenografske zapiske. Finančni odbor bo štel 18 članov, odbor za uredbe pa 12. Na kritiko opozicije odgovarja Radić. Primerja opozicijo z neregulirano Savo pri Zaprešiču. "Ako bi bila gosposka skupščina z 10 seljaškimi poslanci in 70 gosposkimi zastopniki, bi poslovnik sestavljali pol leta. Gospodo bomo že naučili na naš tempo dela." Med sledečim govorom posl. Horvatina pride do viharnih prizorov. Radićevci neprestano vpadajo. Federalisti in komunisti razgrajajo. Predsednik žvoni z zvoncem na vso moč. Radićevska večina izključi posl. Horvatina, ko prične govoriti o belgradskem centralizmu. Nalog za izkjučitev da Stjepan Radić. Horvatin vpije: "Belgrajski žandari, sramota!" Občinstvo na galerijah podpira opozicijo: "Belgrajski sluge, žandari!" Radić se zapraši proti posl. Horvatinu, slede mu poslanci večine, Horvatin in Krndelj odbijeta z boksanjem radićevske napade. Posl. Horvatin zapusti končno dvorano. Na kritiko posl. dr. Hanžeka, da poslovnik odpravlja stenografske beležke, na drugi strani pa zahteva od novinarjev istinito poročanje, ki pa je iluzorno brez stenografske kontrole. Radić odgovarja, da oblastna skupščina ne potrebuje stenografov. Parlament propada, ker v njem prevladuje govorenje. Potrebno je delati. Naš narod pleše kolo, v cerkvi moli Boga, v resni družbi pa govori resno. Stenografi so bili potrebni v saboru, kjer smo vodili politično borbo proti tuji oblasti, danes smo ujedinjeni v svoji narodni državi in ne potrebujemo nobenih stenografov, ki bi itak morali le zabeleževati nebrzdanosti opozicije. Večina je odobrila predloženi osnutek poslovnika ter odklonila vse protipredloge opozicije. Seja je bila zaključena med viharnimi protesti federalistične in komunistične opozicije, ki je napadala Radića. Smatra se, da bo veliki župan vložil proti nekaterim določbam poslovnika svoj veto.

Oblastne skupščine.

Dne 23. februarja so bile otvorjene oblastne skupščine, v katere so se, kakor je bilo pričakovati, plačirali naši ljubi klerikalci kot absolutni gospodarji in se poživigali na propor in na druge take demokratične razvade. V ljubljanski in mariborski oblasti so izvolili klerikalci svoje predsedništvo, svoje oblastne odbore itd. Belgrad sam je tudi poskrbel, da so se samouprave zasužnjile centralizmu, še preden so se prav rodile. Zlasti v finančnem pogledu so samouprave čisto odvisne od milosti in nemilosti Belgrada, in kar čudimo se, da so mogli zastopniki SLS, če so bili sploh vprašani, to "pogruntati." Fakt je, da so prvi dnevi naših samouprav silno žalostni. Kako se bodo v bodoče razvijale, to bo predvsem odvisno od večine v oblastnih skupščinah.

Kako so bile skupščine otvorjene, da "bo dober tek imelo", ne bomo tu razpravljali. O tem so se že dosti razpisali naši dnevniki. Naši sodrugi so v obeh samoupravah izjavili, kako naša stranka sodi o samoupravah. In sicer je govoril na ljubljanski oblastni skupščini s. Sitter, na mariborski pa s. Grčar.

Sodrug Sitter Ignac je podal naslednjo izjavo:

V imenu razredno zavednega proletariata, ki me je poslal v to skupščino, izjavljam pred vsem, da ne verjamem lepo donečim besedam o pomenu oblastnih skupščin za ljudsko samoupravo.

Mi v državi nimamo niti demokracije, niti samouprave. Tudi oblastne skupščine, kakor so predvidene po zakonu, in v razmerah, kakršne vladajo v naši državi, nam ne bodo donesle niti demokracije niti samouprave.

Dokler so v veljavi izjemni zakoni, ki ovirajo svoboden razvoj javnega življenja, zlasti zakon o zaščiti države, dokler se tlači svoboda tiska, dokler se zatira svoboda zborovanja in svoboda združevanja, kakor na primer ravno v zadnjem času glede organizacije železničarjev in gostilniških ter hotelskih uslužbencev, dokler se ne spoštuje niti samouprava občin, teh naših temeljnih samoupravnih edinic, temveč se jih izroča jerobstvu regentov in komisarjev, skratka, dokler vlada v državi tako izrazito nedemokratski in reakcionarni duh, ne moremo pričakovati, da nam bodo oblastne skupščine donesle kaj več demokracije in kaj več samouprave.

V takih razmerah pa bi tudi bilo zastonj pričakovati, da bi delovno ljudstvo moglo doseči kaj več socialne pravice.

Saj vidimo, da se celo obstoječi socialni zakoni ne izvršujejo in da se teptajo.

Zakon o zaščiti delavcev se ne izvršuje in še danes niso deležni zakonite zaščite delavski obratni zaupniki, temveč so izpostavljeni strahovanju delodajalcev.

Predpisi o inšpekciji dela se zanemarjajo.

Socialno zavarovanje se ne izvaja primerno, zavarovanje za starost, onemoglost in smrt se kljub obljubi zakona še ni uvedlo.

Zoper naraščanje brezposelnosti se ničesar resnega ne podvzame, pač pa se celo obstoječe posredovalnice dela ukinjajo.

Stanovanjska zaščita se odpravlja. Najvažnejše mednarodne konvencije dela se kljub svečani obljubi ne ratificirajo.

In celo osemurni delovnik, ta najvažnejša pridobitev delavstva, se sabotira in izpodkopava.

Pač pa se delovnemu ljudstvu nalagajo vedno nova bremena in novi davki in se zlasti vzdržava najkrivičnejši davek na telesno delo.

V tej situaciji ne more delavski razred imeti prav nikakega zaupanja v danes ustanovljene oblastne skupščine. Pač pa se delavski razred zaveda, da bo dosegel resnično samoupravo in pravo demokracijo šele, ko bo s popolno izpremembo sedanje družabne organizacije dosegel svoj končni cilj.

RAZNO

Pridi sveti Duh! Davno, davno, v sivih starih časih, so se zbirali božji namestniki ob raznih prilikah k svečanim posvetovanjem, bodisi da je bilo treba izreči prokletstvo nad kakim novim "heretikom", bodisi da je bilo treba ugotoviti kako novo resnico, ki ni bila napisana v evangeliju. Samoumevno je, da so se taki sveti konciliji vršili v božji hiši in da so pred zasedanjem s svečano liturgijo prosili milostnega navdahnjenja sv. Duha, ki naj potrdi papeževo "nezmotljivost". In godilo se je, da se je ob takih prilikah res prikazala tretja božja oseba in se v podobi belega goloba vsedla na glavo izvoljenemu. In ves sveti zbor je padel na obraze in hvalil božjo previdnost za veliko milost. To je bilo tedaj v tistih dobrih starih časih, ko je bil še en hlev in en pastir in ko se je še pod sveto redovniško haljo bliskal bridki meč. Le žal da se današnjemu hudobnemu svetu tako malo toži po tistih "dobrih" časih. Le tu in tam še posveti v našo temno današnjost svetel žarek iz boljše preteklosti, kakor se je to zgodilo na veliki zgodovinski dan, 23. februarja, ko so se zbrali odlični možje, izvoljeni od našega pobožnega naroda, da odločajo, kaj sme in kaj ne. In v svesti si svoje vzvišene naloge, so po vzgledu bivših svetih mož in v smislu narodnega pregovora: "z bogom začni vsako delo!" hiteli najprej v svetišče, da si izprosijo milosti od sv. Duha, kajti človek je slabotna stvar in se tako lahko zmoti. Bil je ginljiv prizor, o katerem bodo še pozni potomci govorili, dasiravno se sedanji svet smeje. Neka pobožna žena, ki je bila ta dan v cerkvi navzoča, je celo trdila, da je videla nad glavo slehernega izmed izvoljenih trepetati plamenček v podobi jezika, kakor nekdaj na prvi binkoštni dan. Pravijo pa, da niso bili vsi v cerkvi in da so šli nekateri med tem rajši na "gulaš".

Odprava zločinov je v izobrazbi

Čikaški zdravstveni komisar, dr. Bundesen, je trdno prepričan, da zločinsko število se bo znižalo potom izobrazbe.

Chicago. — Najpoglavitnejša in najučinkovitejša stvar in sredstvo proti zločinskemu valu, v večjih mestih še posebno, je brez dvoma izobrazba. Moralna izobrazba je najsigurnejše sredstvo zoper zločinstvo. Tako je dejal čikaški zdravstveni komisar dr. Bundesen pri ceremonijah graduiranja večjega števila dijakov.

"Pred par leti, je dejal Bundesen, je mesto Chicago potrošilo nad milijon dolarjev za posebne policaje." To je Bundesen omenil, da je pokazal paralelo med izobrazbo nasproti zločinski maniji. "Ali pa je ta velikanska vsota pomagala reducirati zločinstvo v Chicagu? Ne, seveda ne!"

"Pred kratkim so prebivalci Chicaga volili, da se postavi nova ječa, ki bo stala osem milijonov dolarjev. Komu bo pomagalo to drago poslopje? Zločincem, ki se kar naprej vrstijo.

"Roparji, morilci in tatovi niso posledica enega samega dneva. Oni so izdelek naše prosvitljene civilizirane dobe, naše moderno urejene družbe, v kateri vladata površnost in brezbrižnost. Bodoči kriminalci, zločinci, so v naših domovih in šolah in na naših ulicah, kjer se jih vedno dobi, ki so žejni naučiti se grdih navad, ki vodijo v zločine; v tistih krajih in prostorih dobe svoje impresije, vtise.

"Nikakor ne verjamem, da bi današnja družba morala zagovarjati zločince. Verjamem v kazen za vsak storjen zločin. Toda taka sila ne ustvarja pravice, niti zakoni in postave ne pripravljajo poti morali. Te kakovosti morajo priti od znotraj, iz prosvetnega mišljenja — izobrazbe.

"Radi tega pa emfatično trdim, da je najboljše protisredstvo zločinu v bodoče moralna izobrazba. Amerika bi morala potrositi prav toliko milijonov dolarjev za učne ustanove — šole, razvedrilna igrišča za otroke in mladino, univerze ter druge podobne ustanove — kakor izdaletno za ječe, policijo, sodnije. In žez dvajset ali trideset let Amerika bi prav gotovo ne potrebovala tako velikega števila ječ in policajev.

60letna starka zmagala v ljubezni z 20letno mladenko.

Chicago. — Mesto vsemogočih čudežev in dogodljajev je Chicago. To je tudi nekaj nenavadnega, ko je 60letna starka zmagala v ljubezenski aferi z dvajsetletno mladenko. Zgodilo se je takole: Mrs. Lillian Testard, ki je star 20 let, toži mrs. Julio Kuhn, ki je stara 60 let, za $25,000 odškodnine, ker ji je "ukradla" njenega 27 let starega moža. Šestdesetletna starka je premožna. Mlademu možu, ki je bil njen šofer, je dala velika darila in dragocen prstan. Njegova mlada žena pa je ubožna, mu ni imela ničesar nuditi kot svojo ljubezen in borno kočo. Odločil se je za razkošno stanovanje starke.

Plavajoča univerza.

Pariz, 15. marca. — Ameriška takozvana plavajoča univerza, ki se je podala s parnikom okoli sveta še pred enim letom, se menda ne bo obnesla, ker na parniku se nahajata oba spola dijakov. Tako pravi poročilo, da se je do sedaj zaročilo že dvanajst parov. Voditelj plavajoče univerze pravi tudi, da bi nikdar več ne poskusil podvzeti kaj sličnega, ker je preveč ljubimkanja med dijaki in dijakinjami, učenje pa zaostaja. Šolo vodi prejšnji kansaški governer Allen.

Spomlad je tukaj.

Chicago. — Že dalj časa prevladuje na srednjem zapadu lepo spomladansko vreme. V Chicagu je toplomer zadnje dni registriral 63 stopinj toplote, v nekaterih slučajih trde poročila, da je živo srebro zlezlo še celo na višjo točko. Livade v čikaških parkih so ozelenele, španski bezeg po vrtovih brsti. Vsa atmosfera je spomladanska.

RAZNE VESTI

Kolonija za moronce morda pride.

Springfield, Ill. — Postavodajalci imajo pred seboj predlogo, kakor smo že poročali, da se ustanovi takozvana državna moronska kolonija, kjer bodo nastanjeni vsi mentalno zaostali ali spolno pokvarjeni in razvajeni perverzni ljudje. V tej koloniji, ako se ustanovi, bodo imeli tudi nekako opazovalnico, kjer bodo opazovali sumljive delinkvente. Preglavice pa jim sedaj dela predloga, ker ne vedo, pod kakimi pogoji naj bi sprejemali v tako kolonijo pacijente.

Iowaške blatne ceste ovirajo promet.

Cedar Rapids, Iowa. — Ceste v Iowi so že od nekdaj znane, da spomladi postanejo neporabne radi velikega blata. Toda tudi danes, kljub temu da je po drugih državah še precej tlakiranih podeželskih cest, ima Iowa menda največ slabih poti, ki niso prav nič podobne cestam. Farmarji v nekaterih okrajih so radi tega seveda najbolj prizadeti. Kam gre njih denar, ki ga plačajo pri davkih, pravijo nekateri.

Mentalni lenuhi nimajo prostora v šolah.

Chicago. — V srednjih šolah se nahajata dva distinktna tipa dijakov, katera bi nikdar ne smela dobiti vstopa v univerze in kolegije, je trdil profesor J. Shouse iz Kansasa. Ta dva tipa sta: mentalno leni in brezbrižni. Ti zadržujejo napredek ostalih bolj alertnih dijakov na univerzah, da zastajajo in večkrat se dogodi, da dobri dijaki zgube zanimanje, ker gre pouk radi par lenih počasi naprej.

Angleški kralj postaja demokratičen?

London. — Angleški kralj se je odločil, da obdrži v bodoče samo en vlak. Dosedaj je imel vedno štiri vlake, last štirih največjih železnic na Angleškem, na razpolago, ki so ga čakali na njegovo povelje. Sedaj pa hoče postati "demokratičen" in obdržal si je samo enega, ker se zadnje čase rad vozi z avtom.

Žena se borila zastonj, da prepreči samomor svojega moža.

Chicago. — Henry Foel se je trdno odločil, da gre s "tega sveta," četudi mu je njegova boljša polovica skušala na vsak način preprečiti selitev v "večna lovišča." Prerezal si je vratne žile. V smrt ga je gnalo dejstvo, da je bil v prepiru s šolskim odborom radi prostora nove šole prisiljen resignirati.

Rosenwaldova čitalnica v Egiptu.

Luksor, Egipt, 15. marca. — Rosenwaldova čitalnica, ki je prva moderna znanstvena čitalnica v zgornjem Egiptu, je bila uradno otvorjena danes v navzočnosti zbranih arheologov in drugih znanstvenikov. Čitalnica je imenovana po Čikažanu Juliusu Rosenwaldu, ki je podaril čitalnici večjo vsoto denarja.

Anglija zgradi svoj Hollywood.

London, 16. marca. — V svrho, da udarijo ameriški svetovni monopol filmov, so britski kapitalisti organizirali filmski sindikat, ki bo imel podružnice v Kanadi, Avstraliji, Južni Afriki in Indiji. Sindikat zgradi pri Londonu svoj lastni "Hollywood" za izdelovanje filmov.

Policija je prijela profesorja, ki je "špegal" na oknih.

Evanston. — Snoči je policija aretirala H. E. Edwardsa, ki pravi, da je profesor na neki šoli v Michiganu, ko je kukal na okna več hiš na Sherman avenuji v Evanstonu. Vsekakor pa je Edwards na policijski postaji zanikal kukanje na okna.

Višje sodišče zahteva hitre obsodbe.

Springfield. — Višje sodišče države Illinois zahteva, da se mora na vsak način podvizati s slučaji zločinskega značaja, da se ne odlaša predolgo z obsodbami in eksekucijami morilcev ter da se hitro pronajde motiv, ki je gnal morilca k činu.

Čikaška gledališča

Že pred šestimi leti si je osvojila in zamislila slavna filmska igrlaka Lillian Gish glavno vlogo iz svetovno znanega klasičnega romana, ki ga je spisal ameriški pisatelj Nathaniel Hawthorne — iz romana "The Scarlet Letter." Junakinja novele je Hester Prynne, ki jo igra Lillian Gish v istoimenem filmu, povzetem po izvrstni pripovedni vsebini knjige. V pondeljek bo prvič predvajan ta film v **Chicago Theatru.** Gishova si je še posebno zaželela igrati glavno vlogo filma, ker je direktna potomka iz neke originalne puritanske rodbine novoangleških držav. Njeni pradedje so živeli v neki hiši v Deersfieldu, Mass., katera je sedaj ohranjena kot muzej, v katerem je ohranjeno vse pohištvo njenih daljnih sorodnikov in je na ogled javnosti. Vsa snov bi se dala povedati v orehovi lupini takole: slika je dramatična povest neke puritanske devojke, ki je nosila vse svoje življenje sramoto na sebi moža, ki ga je ljubila, ker ga je s tem branila pred oblastmi. — Na odru v tem teatru bo predstavljana tudi mala igra "The Paper Revue."

V kinogledališču **Rooseevlt** bo tudi program spremenjen, pričenši s prihodnjim pondeljkom. Na platnu bo reflektiran film "Too many Cooks," ki je farsična komedija in je izdelek Paramountove družbe. Snov farse je zajeta iz neke knjige, v kateri je opisana mlada ženska, ki se je napotila, da opiše v svoji drami vso podlost banditskih podležev. V ta namen se je tudi sama napotila v nižine krukov, da je zamogla bolj realistično opisati tozadevne pojave podzemskih delovanj. Glavno vlogo v farsi igra Mildred Davis.

V človeški podobi je bil prvič predstavljan satan šele v devetem stoletju. Ta fakt je odkrila filmska družba Paramount. Film "Sorrows of Satan" ima svoje ozadje prav iz daljnih časov zgodovine, ker je povzet iz knjige pisateljice Marie Corelli. Predvajan bo prihodnji teden v **McVickers Theatru.** Proučil je sliko znani filmski producer D. W. Griffith, ki je posetnikom kinematografov dobro znan. Film poseže nazaj v legendarno zgodbo, ko je bil Lucifer izgnan iz raja, ko je povzročil revolucijo v nebesih s tem, da ni hotel poslušati tedaj menda še mladega boga očeta vsemogočnega.

Avti ubili 13, rak pa 63 oseb v preteklem letu.

Chicago. — V Evanstonu, čikaško predmestje, je bilo v preteklem letu 13 smrtnih slučajev, povzročenih od nezgod avtov; rak pa je v istem času ugonobil življenje 63 osebam. Tako poroča zdravstveni komisar Pollard.

To je imenitna vest!

Budapešta, 16. marca. — Lily Schmith, tajnica društva za preprečenje samomorov, je včeraj zavžila strup v samomorilnem namenu. Zdravniki so ji rešili življenje, toda službo je izgubila.

164 v odboru za mestni avditorij.

Chicago. — Predsednik okrajnega odbora Cermak je imenoval 164 prominentnih Čikažanov v odbor za načrt novega mestnega avditorija.

S polja vede

Kdaj človeštvo upreže mogočno energijo solnca?

Edwin B. Frost, profesor astronomije na čikaški univerzi, je te dni napisal kratek članek, v katerem pravi:

"Eden izmed mnogih današnjih problemov astronomije je, kaj se godi s svetlobo in vročino, ki ju neprenehoma meče solnce na vse strani. To vprašanje velja tudi za milijone zved, ki so v resnici druga solnca, veliko večja in svetlejša kot je naše solnce.

Energija svetlobe in vročine, ki jo oddaja naše solnce in vsa druga solnca vsemirju v neverjetno ogromni količini, izvira — kolikor je doslej znano — iz posameznih atomov, ki se kot snov pretvarjajo v silo svetlobe in vročine. Mnenje, da se materija lahko pretvori v energijo in obratno, se vedno bolj utrjuje.

Danes je izračunano, da štirje funti solnčne substance producirajo dovolj svetlobe in toplote za vso zemljo kolikor potrebuje obojega v eni sekundi. Z drugimi besedami povedano: vsa zemlja dobi vsako sekundo komaj štiri funte elektronov in protonov od solnca. Obenem pa je dognano, da solnce vrže iz sebe vsako sekundo štiri milijone ton te energije! Od teh štirih milijonov dobi zemlja samo štiri funte v sekundi ali okrog 170 ton v enem dnevu.

Kam pa gre ostala energija? Drugam. Solnce meče elektrone in protone v enaki meri na vse strani. Planeti in lune dobe le neznatno količino, ogromna večina pa gre izven našega solnčnega sistema. Ali je ta ogromna vsota energije izgubljena? Ne vemo. Vemo pa, da je izgubljena za našo zemljo.

Izračunano je tudi, da ima naše solnce še petnajst bilijonov let življenja pred seboj. Časa je torej dovolj, da se življenje na zemlji razvije doviška popolnosti — ako je kje kak tak višek. Časa je tudi dovolj, da človeštvo najde sredstva za upreženje in porabo solnčne energije, ki se do danes še takorekoč meče proč."

Mednarodni šahovski turnir.

New York. — Igre šaha v 16. kolu, ki so se vršile 15. marca, so izpadle z dvema zastojema. Capablanca in Marshall sta imela "draw" in ravno tako dr. Vidmar in Spielmann. Kolo se je nadaljevalo v sredo.

Revolta v Maroku; 44 Francozov ubitih.

Rabat, francoski Maroko, 15. marca. — Med Rifijanci severno od Quezzana je izbruhnila vstaja. Vstaši so napadli francosko vojaško posadko in ubili štiri častnike ter 40 prostakov.

RADA BI IZVEDELA,

kje se nahaja moj oče Anton Pečnik; pred 4 leti se je nahajal pod naslovom R. F. D. Box 2, Cadiz, O. Od tega časa pa nič več ne vemo, kje se nahaja. Išče ga njegova hči, sedaj omožena Marija Pogačnik. Sporočiti mu imam, da so mati umrli dne 24. aprila 1924. Prosim cenjene rojake širom Amerike, če kdo ve za njegov naslov, naj mi naznani, za kar mu bom zelo hvaležna, če bo pa sam čital ta oglas, naj se zglasi na naslov: Simon Petrovčič, 405 W. Spruce St., Chisholm, Minn.—(Adv.)

VELIKI VELIKONOČNI IZLET V JUGOSLAVIJO

(mimo Cherbourga) z orjaškim brzoparnikom

BERENGARIA 52,226 ton

Odpluje iz New Yorka

V TOREK 5. APRILA

Pridružite se temu izletu in praznujte velikonoč v krogu vaše družine, v stari domovini.

Gosp. S. Vuković, zastopnik Cunard proge, vas bo spremljal do cilja, pazil na vašo prtljago, ter skrbel za udobnosti in zabavo. Dobra domača kuhinja in pijača.

Oskrbite si prostor takoj; vprašajte vašega lokalnega zastopnika, ali pa pišite na:

CUNARD LINE

140 N. Dearborn St. Chicago, Ill.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Jules Verne:

Z zemlje na luno

(Dalje.)

Te besede so povzročile precej dvomov. Skrbno so poslušali, ali bila je brezdanja tišina in niti najmanj ni bilo čuti, da bi se gibali.

"Kako naj si pojasnimo?" je vprašal Arden.

V odgovor je Barbicane položil svoj prst na teplomer, ki je kazal enoinosemdeset stopinj. "Da, gibljemo se," je dejal. "Ta huda vročina je radi drvenja projektila, ki se mu je ogrela zunanja plast. Ampak saj smo že skozi atmosfero in že v mrzlem brezzračju."

"Nad zrakom," je vzkliknil Arden.

"Pred osmimi minutami smo zapustili zemljo in če se ni nič zgodilo, kar bi nas ustavljalo, smo morali v šestih sekundah že preleteti razdaljo štiridesetih milj, kakor je debela plast ozračja okoli zemlje.

"Torej," je rekel Arden, "prijatelj Nicholl je izgubil svojih $4000, ko je stavil, da kanon ne bo ustrelil, in $5000 izgubi zato, ker je izstrelek šel šest milj visoko."

"Mogoče," je rekel Nicholl. "Toda neko drugo misel imam. Kako pa vemo, da smo sploh zleteli v zrak? Ali smo sploh slišali grmenje eksplozije?"

"Čakajte," je bil odgovor Barbicana, ki ga ta ugovor ni čisto nič motil.

Vsi trije so se lotili dela pri jeklenem oboju in v par minutah so bili vijaki odviti in odbojniki uravnani tako, da so porinili zunanja vratica in se je pokazala steklena leča. Vse druge odprtine so tako uravnali, tudi ono na dnu projektila, toda skozi šipo niso mogli videti ničesar. Ali čez kako minuto so se njih oči že privadile novega položaja in ugledali so zvezde in ozvezdja na črnem nebu.

"Izgubil sem," je rekel Nicholl. "Izgubil, in prav zadovoljen sem. Tu je devet tisoč dolarjev."

In tako je brez kakih čustev veselja, katere bi bil lahko pokazal, Barbicane napisal pismo v katerem je potrdil prejem vse vsote in velika stava je bila poravnana. Dve minuti pozneje so možje postali pozorni na čuden pogled. Očividno je z neverjetno naglico plula za njimi velikanska, svetla plošča zemlje. Zdelo se je, kakor da ima udariti vanje in včasih se je to zdelo čisto gotovo, kar pa je bila očesna prevara.

"Pri Jovu," je vzkliknil Arden. "Tu pa je nepričakovani konec." Zagledal je namreč bližajoč se žareč predmet. V resnici je izgledalo, da ima Francoz prav, toda samo za par sekund, kajti asteroid je šel mimo več sto jardov daleč od projektila in se izgubil nenadoma, kakor se je pojavil.

"Asteroid, utrinjajoča zvezda?" je vprašal Nicholl.

"Ne, neka druga luna," je dejal Barbican. Vsi zvezdoznanci se ne strinjajo, a Petit je dognal, da je to drugi zemeljski satelit, ki napravi svojo pot okoli sveta v treh urah in dvanajsetih minutah.

"Potem pa ima zemlja dve luni," je rekel Arden.

"To ni nič novega," je odvrnil Barbicane. "Toda srečni smo, da smo videli, kajti zdaj lahko računamo razdaljo. Zvezda, katero smo videli, je ravno 4650 milj od zemlje, kot je znano po Petitovi teoriji in zemljo smo zapustili ravno pred trinajstimi minutami. No, zdaj lahko vidite, kaj je vzrok, da nismo slišali eksplozije.

"Zakaj?" je vprašal Nicholl.

"Ker naš projektil putuje hitrejše kakor zvok," je bil odgovor.

Pot na luno.

Naslednjega jutra so videli zemljo kot razločno, oblačno ploščo, ki se je končavala in oblikovala v nekak krajec, dasi je bila njena obsežnost ogromna v primeri z luno, ki je bila videti bližje in nenavadno lepo okrogla. Potovalci so uvideli, da je eden psov edina stvar njih malega sveta, ki je kaj trpela radi treska. Žival so našli z razpočeno črepinjo in pozneje jim je vzlic vsej skrbnosti poginila. Vse drugo so po skrbnem preiskanju našli v popolnem redu. Ves dan, to se pravi vseh dvanajst ur, ko so bili pokonci (kajti zanje zdaj ni bilo dneva in noči) se niso utrudili imenitnega špektakla, ki se jim je nudil. Videli so zvezde in ozvezdja v čudovitem blesku na eni strani, skozi drugo okno pa so videli solnce, ki je izgledalo kakor odprta peč, veličastna žareča plošča, katero je obdajala popolna tema. Rimska cesta je svetila kakor razpršena masa zvezdnatega snega; luna pa je izgledala kakor brez gibljeja v sredini spremenjenega vesoljstva.

Pp daljšem premišljevanju so se odločili, da bodo riskirali in nalahko odpahnili stekleno okence, da bodo lahko vrgli ven truplo nesrečnega psa. Delo je bilo uspešno izvršeno; vsi trije so tako skrbno delali, da niso izgubili skoraj nič zraka. Pozneje je na silno začudenje Ardena Barbicane pogledal v tisti smeri in je opazil, da leti za njimi nekaj kakor napihnjen žakelj, le nekaj jardov proč od projektila.

Arden je mislil, da mora to biti tako čuden meteor, ki potuje v isti smeri kakor projektil, ali nekaj minut pozneje so dognali, da je to mrtvo telo psa, ki je zdaj postal projektilov satelit ali luna in ga spremljal na vsej poti do lune, ker ga je projektil privlačil.

Prišel je poslednji dan njih potovanja in ob petih zjutraj so bili že vsi pokonci, radovedni, kako se bo končala njih pot ter vsi polni načrtov, kaj bodo storili po prihodu na luno. Na podlagi odkritij francoskih astronomov je Barbicane trdil, da bodo na luni našli skoraj tako ozračje kakor je na zemlji, razen mogoče ne na vrhu visokih gor. Luna je pred njimi zrastla tako velika, da se jim je zdelo, da bi jo že lahko dosegli, če bi iztegnili ven roko. Barbicane je dognal, da bodo opolnoči istega dne dospeli na severno poloblo lune, kjer so bile očividno velike planjave in gore. Vsekakor mu ni bilo prav lahko pri srcu. Po prvotnih računih bi moral projektil pasti na luno ravno na sredi njene plošče, ali v upoštevanju smeri, v katero so drveli, je bilo jasno, da se pomičejo proti gornjemu delu lune. Iz nepoznanega vzroka se je zdelo, da se je smer projektila nekoliko izpremenila.

Takorekoč brez vzroka je Arden nenadoma postal zelo zgovoren. Ko je gledal telo mrtvega psa, ki je neprestano in v isti razdalji plulo za projektilom, je začel trditi, da človek tudi lahko izstopi iz projektila v eter. Od tega je pričel razlagati, kaj bi se bilo zgodilo, če bi bil ubit tudi kateri potnikov ter bi ga bili tako vrgli ven.

(Dalje prihodnjič.)

Izlet gospoda Broučka v XV. stoletje

Češki spisal Svatopluk Čech.—Poslovenil Stanko Svetina.

(Dalje.)

In na tako sliko je moral gledati z nasprotnega brega kralj Sigmund, ta prevzetni in togotni kralj, ki si je še pred kratkim časom že naprej mel roki od veselja, trdno prepričan, da z ogromno močjo svojo naenkrat zlomi trmo smelega naroda in razkolje glavo sovražnemu krivoverstvu. V eni uri taka izpremememba! Sedaj si je obupno ruval brado, tresel se od jeze, žalosti in sramote, videč ta nezaslišan sramoten poraz svoje bojevite, izbrane in dobro oborožene vojske v boju proti taki manjšini navadnih kmetov, oboroženih le s cepi in z drugim podobnim, slabo oskrbljenim orožjem. Ogromna vojska, zbrana z blagoslovom papežkim iz vseh narodov in krajev krščanskih, je morala gledati ta sramotni beg svojih najboljših oddelkov in poslušati zmagovalno vriskanje te peščice krivoverskih kmetov in meščanov.

Tako približno je pripovedoval govornik na ogelnem kamnu o nedavni bitki in je končal svoje pripovedovanje z navdušenim klicom: "Hvaljen bodi Gospod za slavno zmago, ki si jo dal peščici svojega ljudstva nad ogromno množino objestnih sovražnikov!"

"Zahvalili smo se Bogu že na bojišču samem in smo poklekniili tam na krvavo zemljo in smo glasno peli slavospev," se je oglasil nekdo iz trume novo prišedših. "Toda čast in hvala pristoji tudi Žižku, ki je s svojo hrabrostjo in bistroumnostjo obrnil boj na Vitkovi gori k nenadni zmagi. Bratje, imenujmo od danes naprej to goro Žižkovo v večen spomin slavne njegove bitke."

"Tako, tako!" je burno pritrjevala množica. "Čast in hvala bratu Žižki."

V tem so se pridrvili po Celetni ulici novi bojni valovi ljudstva in zmagovalci, njegov vrisk je oglušil glasove trume, nakopičene pri hišnem oglu. Polagoma je prišel na trg tudi glavni voj Pražanov in del taborske vojske s samim Žižkom, pozdravljen in spremljan od trum starcev, žen, otrok in drugih prebivalcev mesta. Ta sprevod v sredi slikovitih praških hiš je nudil sliko, nenavadno živopisano, polno živahnega kretanja, v resnici prekrasno.

V prednjih vrstah je ponosno korakala truma zagorelih taborskih fantov s svojimi ročnimi fračami in njim se je pridruževala množica mestnih otrok, nosečih v roki zelene mladike, tupatam tudi z malimi meči in ščitki mahajočih. Oči drobnega predvoja so se iskrile ponosa in veselja, in sveži jasni glasovi so navdušeno prepevali sicer neumetno, toda z vročim čutom napolnjeno pesem, ki jo je taborski duhovnik Čapek v radostnem navdušenju zložil takoj na bojišču v proslavo zmage. Sedaj je stopal sam na čelu otrok in jim pel naprej svojo skladbo:

Dietky! bohu zpievajmy
jemu čest, chválu vzdavajmy
i s starými,
neb Němce Mišněny
Uhry, Švaby, take Rakušany,
poběhlé Čechy (Čehe potepence)
zarmutil (užalostil), zastrašil i roze-
~hnal (razgnal) od dietek malých
onoho sem, onoho tam, k utěšení svých
milých stálých.
Milý otče! přijmiž chválu od Čechův
věrných!

Za otroki je korakala častitljiva postava onega praškega duhovnika, ki je peljal mestne bojevnike v bitko; v rokah je držal do sedaj na tenkem, visokem drogu bliščečo se svetinjo in pred njim je korakal deček in je zvonil.

Za duhovnikom pa je jezdil na krasnem belcu enooki povelnik taborski, pod zastavo s kelihom, ki jo je nesel neki brat, kateremu so sledile bojne trume taborskih in praških vojščakov.

Grozen in hkrati veličasten je bil pogled na ta posebni sprevod, na to živopisano zmes raznovrstnih oblek in halj, do sedaj s prahom pokritih in s krvjo oškropljenih, na te navdušene in v zmagovalni radosti žareče obraze, na to množico okrvavljenih sulic in cepov, ki so se ježili in streljali nad valovi vzburkane žive reke, iz katere so odzivali brenčeči zvoki orožja, trušč korakov, rezgetanje konj, pesmi in radostni kriki in se spojili z zvonnenjem praških zvonov v eno, veličastno himno radosti in slave.

Središče najšumnejše proslave je bil brat Žižka. Mladenke so metale sveže šopke cvetlic pred njegovega konja, matere so dvigale visoko svoje otroke in jim kazale božjega junaka, starčki so ga s povzdignjenimi rokami blagoslavljali, vrisk in hvala mu je hrumela od povsod.

Prav blizu trume, kjer je komaj stal na nogah najnesrečnejši, nehoteči udeleženec tega slavja, naš ubogi, vklenjeni Brouček, je vstavil Žižka za trenotek svojega konja in je zaklical s svojim priprostim, vznešenim, zvonkim glasom, iz katerega je zvenela moč čistega in globokega ognja in resnična pobožnost: "Milj bratje! Ne hvalite mene, ampak onega, pred katerim smo vsi le prazen nič. Milostljivi Bog je kaznoval z našo slabo roko svoje in naše sovražnike, nasprotnike svete resnice in našega jezika češkega in slovanskega. Vsemogočni gospod, sveta naša zaščita, je podrl in strl njih ostudno ošabnost. Njemu bodi zatorej čast in hvala na vekov veke, amen!"

"Amen, amen!" je zagrmelo okoli kakor eden glas.

Tu je padel pogled Žižkin na vklenjenega gospoda Broučka.

"Kakega ujetnika imate tu?" je vprašal.

"Vjeli smo ga v mestu," je rekel vodja jezdecev, "kjer je klical, da je Nemec papist. Izgovarjal se je, da je klical tako iz strahu, ker nas je imel po upljenjenih zastavicah s križem za nemške križarje. Govoril pa je, da je Čeh in husit in se je sprva izdajal za Pražana, toda ko smo ga hoteli peljati v mestno hišo, je zopet pravil, da spada k Taboritom, zato smo ga pripeljali k tebi, da bi ga sodil sam."

Eno oko taborskega povelnika je vprašujoče počivalo na ujetniku, žila na čelu Žižkovem se je nabrekla in njegov mogočni glas je zagrmel: "Ha, nisem ga spoznal v tej našemljeni obleki! Poglej, brat Hval, ali ni to oni hinavski izdajalec, ki smo ga včeraj po boju na Špitalskem polju sprejeli medse in ki je danes, v trenotku najtežjega boja, mevžasto utekel z Vitkove gore!" "Res da je!" je dejal Hval iz Mahovic, ki je jezdil v sprevodu za Žižko. "Niti spoznal ga nisem prej v teh dvornih capah. Ta lopov je preslepil včeraj s nesramnimi lažmi mene in duhovnika Korando, da smo ga sprejeli med brate. Trdil je drzno, da se je skupno s Pražani pošteno bojeval na Špitalskem polju in da se je vrnil po mnogih letih iz tujine, da bi pomagal rojakom v težkem boju. Danes je najlepše dokazal svojo možatost na Vitkovi gori in kdorkoli ga le v tem trenotku pogleda, takoj spozna, kak junak da je! Haha!

(Dalje prihodnjič)

ZGUBLJENO

je bilo na veselici kluba št. 1. J. S. Z. dne 31. dec. v dvorani S. N. P. J. svota $63.00. Uljudno se prosi ako je kdo našel ta denar, da istega vrne in prinese na upravništvo lista Prosvéta. (Adv.)

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 80 akrov obsegajoča farma v največji slovenski farmarski naselbini v Ameriki na Willard, Wis. Zdravo podnebje in dobra pitna voda. Farma je oddaljena le 2 milje daleč od slovenskih trgovin, cerkve, šole, železniške postaje, pošte in velike mlekarne. Zemlja se nahaja v zelo lepi legi in je okrog 30 akrov izščiščenega vse drugo pa je poraščeno z trdim lesom. Na farmi je hlev za 14 glav živine, žitnica meri 16x20 in voda, ter štiri sobna hiša, sadni vrt z 14timi mladimi posajenimi drevesi. Proda se po zmerni ceni. Za vsa nadaljna pojasnila in za ceno obrnite se na lastnika na naslov: John Popovich, 811 — 95th Ave., W. New Duluth, Minn. (Adv.)

VELIKA PRODAJA SVILE

5 jardov prave rayon svile dovolj blaga za dve ženski obleki stane samo $2.49.

ŽENSKE! Še nikoli prej niste imele prilike kupiti tako cenega vrednostnega blaga.

NEKAJ ČESAR VSAKA ŽENSKA LAHKO UPORABI. Samo mislite si — 5 jardov prave rayon svile blaga, svitle vrste, jamčena barva in svit. Zelo krasne vrste vzorci kot n. pr. naš No. 1, s raznimi črtami, No. 2, s raznimi kvadrati, No. 3, s pletami, ki so sedaj v sezonski modi. To izvrstno blago se dobro pere in je zelo trpežno in se navadno prodaja po 98c jard, a po naši posebni ceni vam damo 5 yardov za $2.49.

Ne pošiljajte denarja. Samo vaše ime in naslov, povejte številko vzorca blaga, ki ga želite. Plačajte pismonošu našo posebno ceno $2.49 in par centov za poštnino in to vrednostno blago je vaše. Denar se vam dragevolje povrne ako niste zadovoljni.

HOME MAIL ORDER CO.
Dept. A—2. 673 W. Madison St. Chicago, Ill.

Agitirajte za "Prosveto"!

AKO IMATE KILO POSKUSITE TO BREZPLAČNO

Položite to na staro ali ravnokar nastalo kilo, veliko ali malo, in prepričali se bodete kot tisoče drugih.

POŠLJEMO ZASTONJ, DA TO DOKAŽEMO.

Vsak, ki ima kilo, moški, ženska ali otrok, moral bi takoj pisati na W. S. Rice, 414 F. Main St., Adams, N. Y., za brezplačno poskušanje čudovitega podloška za kilo. Denite to na kilo in mišice se pričnejo takoj krčiti, vesati skupaj tako, da se odprtina prične zaraščati naravnim potom, potrebe podlag in pasov, odpadejo. Ne zanemarite naročiti to brezplačno poskušnjo. Tudi če vas kila ne boli, čemu nositi pasove vse svoje življenje. Čemu trpeti te sitnosti. Čemu biti v nevarnosti, valed male kile, ki so vrgle že tisoče ljudi na operacijsko mizo? Veliko število moških in ženskih je dnevno v nevarnosti, ravno ker jih ne boli in vsesno lahko delajo. Pišite takoj po brezplačno poskušnjo, ker je res čudovito pomagalo že tisočerim ozdraviti kilo tam, kjer je bila velika za dve pesti. Poskusite pišite še danes in rabite spodnji kupon.

Zastonj za kilo

W. S. Rice, Inc.,
414 F. Main St. Adams, N. Y.

Pošljite popolnoma prosto vzorec zdravljenja vaše polože za kilo.

Ime ....
Naslov ....
Država ....

SAMEC.

Slovenec, star 38 let, se želi seznaniti s Slovenko ali Hrvatico v starosti 30-40 let v svrho ženitve. Tudi vdova z enim otrokom ni izvzeta. Lepa prilika. Vsa pisma s sliko se naj pošlje na naslov: Tony Sewer, P. O. Box 76, Des Moines, Iowa. — (Adv.)

PRODA SE

5-sobna hiša štev. 275—31st Street, North Milwaukee, Wis. V hiši imam pa stanovanju dve družini (10 ljudi). Cena je le $2700. V hiši je voda in električna razsvetljava. Prodam jo tudi na lahke obroke izplačavanja. Oglasite se pri Mihael Breznik, 473 National ave., Milwaukee, Wis.—(Adv.)

NE POŠILJAJTE DENARJA V NAPREJ

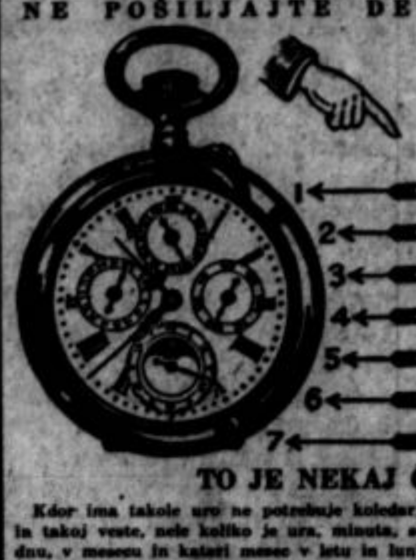

Izvrstna URA
IMA ŠEST KAZAL
KATERA

1 kažejo ure
2 kažejo minute
3 kažejo sekunde
4 kažejo dneve v tednu
5 kažejo dneve v mesecu
6 kažejo mesece v letu
7 kažejo lunine spremine.

TO JE NEKAJ ČUDOVITEGA

Kdor ima takole uro ne potrebuje koledarja. Vse kar je treba pogledate na uro in takoj veste, ne le koliko je ura, minuta, sekunda, ampak tudi kateri dan je v tednu, v mesecu in kateri mesec v letu in lunine spremine.

To je resnično nekaj presetljivega in krasno. Je najfinejše vrste vzorca izdelka ur. S takole uro presenečite vsakogar in celo nevoščljivi vam bodo. Kjerkoli kdo vidi takole uro želi takoj tudi on sam izvedeti kje se dobe take ure.

Ta ura ima krasno št. 16 pokrovje, drži pravi čas in je jamčena za 20 let. Je skoro vredna $16.00, ampak mi jih bomo prodavali za kratko dobo po $9.75, in poleg tega bomo dali zastonj lepo verižico za uro in dobre vrste žepni nož.

Ne pošiljajte nobenega denarja niti enega centa ne. Samo nam pošljite kupon s vašim imenom in naslovom in vse skupaj se vam bode takoj poslalo na vaš dom. Ne čakajte, da se cena zviša, temveč naročite sedaj.

UNION MAIL ORDER CO.
4111 Nelson St. Dept. C-30
CHICAGO, ILL.

UNION MAIL ORDER CO.,
4111 Nelson St., Dept. C-30, Chicago, Ill.

Prosim pošljite mi takoj čudovito kalendar uro. Jamčeno za 20 let in poleg tudi dobim pozlačeno verižico in žepni nož popolnoma zastonj in navodila kako vrediti to uro. Jaz ne prilagam nobenega denarja, ampak bom plačal pismonošu $9.75 ko prejmem blago.

Ime ....
Naslov ....

NAJZANIMIVEJŠA PRODAJA V ZGODOVINI
6 čudovitih komadov za samo $6.00.

ŠE NIKOLI PREJE TAKE PONUDBE NI BILO. SAMO ČITAJTE IN SE O TEM PREPRIČAJTE.

1) PRAVA AMERIŠKEGA IZDELKA IN JAMČENA URA. Belega zlata pozlačeno pokrovje in krasno ornamentirana, s finim, ameriškega izdelka kolesjem, polno število kamnov in pravilno vrejena, drži pravi čas in je jamčena za več let.

2) PRAVA BELEGA ZLATA POZLAČENA WALDEMAR VERIŽICA, ki se nosi preko telovnika iz žepa v žep.

3) PRAVA AUTOMATIČNA PIŠTOLCA, najmanjše strelno orodje na svetu, ki se nosi kot privesek na verižici, in strelja prave B. patrončke, enako kot 32 kaliberna pištola. Zavojček 25 patron damo zraven.

4) AUTOMATIČNO ŠIVALNO ŠILO, ki je brezdvomno zelo priročno orodje pri hiši. Vi si lahko sami zašijete vaše čevlje, konjsko opremo, itd. Jemlje dva štiha na enkrat, kot šivalni stroj.

5) PRAVA IMPORTIRANA VREMENSKA HIŠICA, ta čudoviti mali instrument vam pove danes, bode li dež ali jasno jutri. Napoveduje 8 do 24 ur v naprej.

6 AUTOMATIČNA ELEKTRIČNA SVETILKA, velike vrste, svitla in kompletna s življensko baterijo.

Ta čudovita kombinacija kot vam jo predstavlja slika in kakor je opisana, je v resnici vredna okrog $25.00, ako bi kupili vsak komad posebej. Jo pa mi vam nudimo dokler se prodamo 500 sestavov za svoto $6.00.

Naročite še danes in ne pošiljajte denarja. Samo nam pošljite vaše ime in naslov in 35c v poštnih znamkah za pošiljatvene troške. Plačajte našo posebno ceno $6.00, potem kadar se vam prinese blago na vaš dom. Vaš denar damo nazaj ako ne bodete zadovoljni.

COLUMBIA BARGAIN HOUSE,
Dept. 330, 747 N. Hoyne Ave. Chicago, Ill.

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA